Ч. ~~200.~~ 191 Львів, субота дня 30. (17). серпня 1913. Річник XVII.

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“ виносить: в Австриї:

на цілий рік . . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакциї ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Хмельовского ч. 15, II поверх.** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского ул. Ягайлоньска ч. 3.

Рукописи звертає ся лише на попередну засторогу.

Рекламациї лише неопечатані є вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по цні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Народно-німецка загорілість.

(X) Відносини в Чехах а в Галичині мають стілько схожости, що з оглядом на розвиток політичних справ в нашім краю годить ся бачно слідити ческе положенє і для нас вельми поучне. Перед кількома днями радили німецко-народні посли в Хомутові і видали цікавий для тамошних відносин маніфест. Сей маніфест виданий соймовими послами до народу стає певним доказом, що управа німецкої політики в Чехах втратила вже давно прикмети державности і холодного розуму. Се не є вже політичний акт, але судорожний напад, що межує з партийною патольоґією. Окрім рубашних висловів зміст сего маніфесту є яскравим доказом знищеня заподіяного обструкциєю не тілько в краєвім законодавстві, але й наглядним образом умового помішаня. Може в ніякій ще прилюдній вияві поважних політичних зборів не найшло ся стілько затемнюваня правди і перекручуваня подій, як се тут сьвідомо зроблено.

В перший раз при такій нагоді подало в сумнів ненависним способом державну вірність цілого народу. Се не тілько погано, але й необачно, бож відомо, що — як раз німецко народний соймовий союз розпочав обструкцию після бенкету з співом „Wacht am Rhein“, котрий не є австрийским гимном. Між підписаними на маніфесті находять ся імена добре відомих всенімецких загорільців, котрі рікрічно відбувають паломництва по Німеччині і виголошують промови, з котрих державно-німецкі часописи лише дуже обережно подають виїмки. І ті люди мають відвагу докорювати другій в краю народности нельояльностю! Переходить всякі границі зображуванє неможливого гнобленя Німців в Чехах (подібно як се роблять наші русскіє Ґалічане!). А тимчасом нема другої на землі меншости национальної, котра би стілько собі позваляла!

Маніфест нападає мокрим рядном на намісника кн. Туна і предсідника адміністр. комісиї ґр. Шенборна. Тимчасом Чехи можуть уважати ся щасливими, що мають ще таких знаменитих державників, з такою саможертвою і почутєм справедливости, о чім колись історія видасть суд безсторонний. Сих загорільців не вдоволив би навіть котрий небудь з їх табору покликаний до управи краю, бо не міг би з тим табором погодити ся і зустрінув би ся з опором. Навіть ґр. Штірґка не пощадили сї німецкі загорільці, хоч він відносить ся вельми терпеливо до їх змагань і жалоб, а не богато треба вже було, щоби також міністра-предсідника напятновано ворогом німецкого народу. Єму вже грозять найострійшою обструкциєю в держ. раді задля мнимого піддержуваня Чехів. Однак сї розмахи маніфесту німецких послів не замилять нікого, хоч они всюди глядять шкідних наслідків обструкциї, лише не між собою, між проводирями Німців, котрі в безмежнім засліпленю і загорілости кермували ся лише дикими понуками, а тим способом наносили також шкоду свому власному народови. Але они не хотять допустити до того, щоби нарід прозрів і тому дальше єго баламутять і підбурюють такими маніфестами. Проводирі їх знають, що сею дорогою не осягнуть цїли, але сподівають ся викликати вмішанє висших поваг, в свою користь. Тому намагають ся підорвати повагу кн. Туна і ґр. Шенборна а старають ся стероризувати ґр. Штірґка. Грають отже газардову гру, бо який державник і сьвідомий одвічальности не зважить ся виставляти край і державу на ще більші і грізнійші потрясеня, щоби покривати промахи нездарних проводирів і їх похибки коштом загальних інтересів краю і держави.

Голос з Сяніччини

з нагоди отвертого листу Впр. о. Шамбеляна К. Селецкого. *)

Вірте, або не вірте, а ось у моїх поїздках по Лемківщині трапила ся мені дивна пригода, над якою варто би таки глибше застановити ся. Не маю під рукою записок, то й не можу докладно дати означити, досить, що стало ся се недавно.

Саме була неділя, день гарний, погідний, вїжджаю не в кацапске, але майже в московске село — бо і на се тут у нас заносить ся — розглядаю ся, село як би вимерло, ні одної старшої душі — всьо поспішило до церкви! Пішов і я туди. Та тут стало ся щось незвичайного. Кількох ґаздів заступило мені перед церквою дорогу і спитало: „Свій — чи Українець?

І свій, відповідаю, і Українець, бож і ви нічо иншого, як Русини-Українці.

— Ні! Ми не Українці — відповідають — а коли ти Українець, то покажи хрест, чи носиш на грудях, инакше до церкви не впустимо!

Постава була досить грізна. Відсунув я легко одного з них і скорим кроком війшов у церкву.

Відмовив молитви, оглянув церкву і опустив храм Божий, та виїхав зі села.

А за мною ще довго йшли в слід прокляті слова:

„Ти Українець, то покажи видимий знак хрест, бо инакше не зрозуміємо, як ти можеш бути привязаним до Церкви!“

І я тоді справді над тим глибше призадумав ся.

*

Українець!

Так, я Українець. Хтож мені може заперечити в очи, що я не Українець? Хтож мені заперечити може, що все те, що я доси робив, не робив для добра України? Костию і кровю я Українець, житє і добро віддав би за Україну.

А однак... прецінь якесь однак.

А однак якось не зовсім чую ся своїм між своїми.

А однак — про дітий і про наше селяньство тут не буду говорити, бо їх се не дотикає — молодіж ґімназияльна, ось та українська, від мене відсуває ся, бо всьо, кажуть, було би добре — і такий і сякий і много для нас робить, і не одного з нас оборонить, лиш одна біда, що не „поступовець“! Як може бути Українець — не-„поступовцем“!

А однак... і академики не инакше до мене відносять ся, хотяй також Українці і хотяй дивлять ся на мою роботу і зі мною працюють. Для єго характеру і праці єсьмо, кажуть, в повним признанєм, лиш то одно, що „ретроґрад“, „зацофанець“! Як може нині бути образований чоловік релїґійний, а ще до того у нас, в наскрізь демократичній Україні!

А однак і між більшостию інтеліґенциї українськоі не чую ся своїм, як сьвітскоі, так і духовноі! Мені видає ся, що я попав в не своє товариство, в не свою суспільність, на мене споглядають одні як на дивака, другі, як на чоловіка з XIV-ого столїтя, инші як на „облудника“, „лямполиза“, „кариєровича“, а всім їм загалом не може помістити ся в голові, як може бути той самий чоловік і щирим Українцем і вірним сином своєї Церкви! Ні, або одно, або друге!

От і чому на мене сї слова темного Лемка зробили таке враженє!

От і чому они мені так в тямку вбили ся і я над ними нераз призадумував ся!

От і чому я так дуже вдячний Впр. о. Шамбелянови за се, що сю нашу найбільше пекучу справу, з рідкою у нас відвагою і щиростию в тім зглядї, вивів на сьвітло денне і піддав під дискусию!

*

Значить, є зло, і то велике зло. Зло, яке для нас може дуже лихо скінчити ся.

Бо хотяй сам нарід наш ще здоровий і тверезий, хотяй він чує і розуміє, що головним заборолом для него се єго віра, релїґія, обряд, що головною відпорною силою для него, яка стримує єго від винародовленя — се єго Церква, всеж таки кадри інтеліґенциї, тої нашої українськоі інтеліґенциї збільшають ся, а враз з ними „конечна поступовість“, „українству одиноко відповідаюча безрелїґійність“!

Деж сего вина і яка в сім причина?

Впр. о. Шамбелян простять, що кину в иншу сторону оком, та зачну шукати причини там, де Єму не випадало шукати — між підставою нашої інтеліґенциї — самими сьвящениками!

Бо й подивім ся на сю справу таки зовсім здорово і реально.

З чого доповняє ся наше сьвященьство? Чиж не з тої самої молодежи, котра за покотом іде за кличем „поступовости“ і безрелїґійности?

Так, а не инакше!

Нині ще був пропаґатором социялїзму, а за три місяці почув в собі „званє“ і поїхав „на елекцию“!

Місцевий парох „добрий“, деж би він хлопцеви шкодив. Він же сам томуж ученикови, коли приходив в неділю по Службі Божій до него, показував всякі книжки в своїй бібліотеці, всяких „фільософів“, „натуралїстів“, „істориків“, „політиків“! Боже! Яжеж то приємно „заімпонувати“ молодикови, що єсть ся ще „чимсь“, а не лише сьвящеником! То й віддав добру опінію, „ходив до церкви“, „молив ся“, „сповідав ся“, „причащав ся“.

„Помилуй мя Боже“ умієте?

„Шість правд віри“.

Ще там щось. Принятий, а за чотири роки висьвячений!

От так творять ся „попики-радикали“!

„Попики-радикали“...

Хто з нас їх не знає. Сеж у нас, в нашій суспільности така характеристична „специяльність“.

Зі свого „стану“ звичайно невдоволений властиво мав до чого иншого замилуванє, в більшій части до історії або „фільософії“... ну але так склало ся якось „талан змарнував ся“, і остав сьвящеником.

А по сім всім, хиба лиш не сьвящеником.

Но і якжеж? Коли він сам поважно і щиро не хоче, чи не може вірити в своє післанництво, якжеж маленьким він сам приневолений себе відчувати між своєю суспільностию.

О селянах-парохіянах знов не говорю, але придивіть ся такому пересїчному сьвященикови в товаристві, пару сурдутовців на становищу, чи може „академиків“ чи навіть учеників ґімназияльних, чи навіть робітників!...

Про що там не говорить ся, яких справ там не підносить ся? Ріжного рода теориї“ і „гіпотези“... сиплять ся „як з рукава“ і не счуєш ся, як час тобі зійде, а в цілім товаристві панує якась дивна єдність і „гармонія“, їх всїх погляди і думки сходять ся якось чудно разом у однім кінци!

А послухаєте по сім розмову гостий, які вийшли гуртом з „плебанії“!

— Се чудний чоловік.

— Сьвященик — а поступовий...

— Шкода велика, що пішов на „попа“...

— А які у него здорові погляди... і розумні...

— Се не „кретин“, як той з сусїдства...

— А і патриот з него чудовий...

— Ба, нераз вже він їм вшкварив і в старостві, і в суді.

— Та й „читальню“ веде несогірше.

— Бачилисьте? І „Діло“ і „Свобода“ і „Земля і воля“.

— „Руслана“ і видїти не хоче.

— Се добре сказав, що?... До кльовету би придав ся.

— Рикнулисьмо всї, аж стіни затрясли ся.

— А на професора „X“ виговорював неможливо.

— Бо й мав рацию, хрунь, ляхоман, суспільник.

— Єму би радше „пасувало в реверенді.

— Рикнули всї і розсьміяли ся.

І пішли всї домів утверджені в тім, що все, що они нахлипали ся по брошурках і ґазетках, правдиве і здорове. Він же сам сьвященик їм на се притакнув... і вівсім згодив ся...

Дуже „гарна“ людина... та й „симпатична“ та й „популярна“ з єгож голосом „наші“ і у Львові числять ся.

І саме головно о ту „симпатию“ і о ту „популярність“ розходить ся.

Нічо так не підносить єго, як тото довірє „своїх“ і популярність.

А випишуть ще тобі від часу до часу „похвали“, що патриот чудовий, а орґанїзатор ще лучший, возвеличають твоє село, що ще рік-два... а буде у нас взірцева „ческа“ кольонїя, ти уже „їх“, „їх“ раз на все, дивиш ся ласкавим оком на все, що в твоїм селї діє ся і не счуєш ся, як за кілька років твої парохіяни тобі замість „Слава Ісусу Христу“ „добрий день аґомосць“ скажуть!

Та чи може не відбігаю від теми?

Чи справді не було мені піти в слїди Впр. О. Шамбеляна і всю нашу біду, все наше лихо скинути на сурдутовців і на їх часописи: „Діло“, „Громадский Голос“, „Свобо-

*) Отвертий лист нашого патриярха народного Впр. о. Шамбеляна К. Селецкого розкрив вельми болючі рани нашого народного орґанїзму і тому не диво, що вже другий голос відзиває ся про сї справи. А як небудь говорить гірку правду, наводимо без усяких змін, бож коли має послїдувати уздоровленє, треба пізнати всю недугу. Сим способом сподїємо ся ще заміток з ріжних сторін, а коли так наша суспільність гляне правді гіркій в очи, то й отямить ся. — Ред.

да“, „Русское Слово“, „Русская Правда“ і т. д.?

Ні, і сто раз ні!

Бо вільно сьвященикови читати „Діло“, „Свободу“, „Русское Слово“ і т. д., чомуж би не вільно було читати їх селянинови?

Який парох, таке по більшій части і село.

Парох всім у селї. Ще й нинї без сьвященьства ми би нїчого не осягнули.

А стають люди глухі на голос своїх наставників духовних, то нїхто сему не винен— лиш самі сьвященики!

Рішучий, характерний, сталий в своїх поглядах, відважний і в повнім того слова значіню сьвященик — нїколи не діжде ся того.

Непрошених „опікунів“ народних, хотяй би они були навіть „послами“, він анї не „угостить“ у себе, анї не припустить до „своїх“ людий“. Брошур чи часописий, які би підкопували віру в народї, він анї не розкине сам по селї, анї не дасть нїкому розкинути, противно: Хотяй сам якихсь своїх поглядів і від сеї або тамтої часописи шкідної для народу „не відвикне“ він запренумерує для своїх парохіян лиш т а к у, яка би не то їх не здеморалїзувала, але ще й морально і духово піднесла.

(Конець буде).

Просимо домагати ся „Руслана“ по всїх реставрациях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Словяньско-католицкий конґрес.

Любляна, 26. серпня 1913.

На зборах хорватско-словіньских студентів виголошено такі реферати: студ. св. Богословя п. Рупнїк на тему: „Католицкий студент“, студ. прав др. Зворколї: „Праця над осьвітою народу“, студ. філ. п. Ф. Нобляр: „Католицизм і лїтература“. Пошанували виводи молодих поборників католицизму своєю присутностию оо. епископи др. Магнїч, Царіч, Мусіч і велике число духовної і сьвітскої інтелїґенциї. Виводи прелеґентів нагороджено грімкими оплесками.

На другий день, себто в понедїлок дня 25. с. м. розпочали ся конґресові торжества проповідию о. архіепископа Ґорициї д ра Седая на тему: „Житє в вірі“, після чого відправлено торжественну Службу Божу. Від $^1/_2$9. години до полудня і по полудни від 2—4. години радили комісиї: а) словіньскі : 1) Комісия для католицкого житя, 2) Комісия для християньского вихованя; б) хорватскі : 1) Комісия для релїґійної орґанїзациї, 2) Суспільно-господарска комісия. Крім того радили ще й инші комісиї. О год. 5. по полудни відбув ся, згідно з проґрамою, сьвяточний вечір в великій салї готелю „Унїон“, підчас якого виголосив др. Ст. Маркулїн із Загреба виклад на тему: „Значінє католицкого конґресу для католицкого руху в Хорватиї, а др. Лявренчіч з Подґраду про католицкі засади в прилюднім житю. Після того запрошено гостий на сьвяточний концерт в тій самій салї о годину пізнїйше.

На улицях і площах Любляни кипить вже від суботи величезний рух. Мимо того, що всї заїздні доми переповнені, тисячі гостий приневолені ізза недостачі місця перебувати цїлими ночами в гостинницях, або навіть на улицях. Коли зважить ся, що до тепер відбуває ся все в як найкрасшім ладї і навіть найдрібнїйший припадок не вніс дісгармонїї в сьвяточнім настрою, то треба тїшити ся, що славяньский католицизм дає іспит зрілости і солїдности своїм змаганям.

Додам, що на мене Українця, який довгий час читав „Діло“ і був під впливом єго вільнодумства, зробили вислухані реферати глубиною думки і правдивостию заключень як найкрасше враженє. В Люблянї побачили би наші вільнодумцї, що католицизм не пережита, а вічно сьвіжа ідея, заснована на таких трівких і непоколибимих основах віри, чувства і розуму, що „врата адова“ єї не одолїють.

Також дня 26. с. м. в вівторок почав ся конґресовий день торжественним Богослуженєм і проповідию трстеньского архіепископа о. д-ра Марлїна про „харитативне дїланє“, почім приступили орґанїзацийні комісиї і лїтературна секция до працї. В словіньскій секциї говорив п. др. І. Ґрудон про охорону дїтий, п. Скулї про шкільні кухнї, п. А. Строй про опіку над молодежию, що покінчила науку, старший учитель п. Ґрат про борбу з алькоголем, учителька п. А. Ступца про опіку над служницями, п. др. Ф. Дольсак про опіку над недужими, п. Н. Скулї і др. Ґурічіч про опіку над убогими, директор посол Повше про орґанїзацию селян, парлям. посол Глядніґ про земельне питанє, п. І. Ґреґар про ремісничі орґанїзациї, др. І. Заєк про орґанїзацию робітників, В. Посеняк про товариства челядників, др. Могоріч про внутрішну кольонїзацию, др. Адлєсіч про здорові і дешеві помешканя. В хорватскій секциї говорили п. др. Ст. Маркулїн про католицку печать, п. др. Децелїч про католицку белєтристику і хорватскі лїтературні орґанїзациї, проф. А. Росіч про людові видавництва і видавництва товариства св. Гієронїма.

Поруч нарад в секциях відбули ся рівночасно збори „Славяньского товариства“, а о 10. год. перед полуднем розпочато педаґоґічний конґрес в великій салї „Унїону“. Величезне число учасників ледво помістило ся в сїй сали. По звичайнім привітї зібраних говорив проф. Демсар про католицку етику як провідника людства, учителька Кляйнмаєр на тему, як має поступати школа, щоби основи суспільного ладу були збережені і утревалені, учитель Отагаль про релїґійне вихованє і поборюванє недовірства серед ческого народа, а старший учитель І. Ґрат про католицких учителїв, як справдїшних педаґоґів людства.

По полудни опроведено збори „Товариства Льва“, підчас яких прочитано реферат д-ра Капудри про науку і д-ра Ф. Бінїцкого про научні орґанїзациї, товариство Льва і енциклопедию! Однак головну точку дня становили сьвяточні реферати посла Ґрафенавера „католицка народна школа“, „католицка печать“ д-ра Сребрнїча, „культурна єдність Словінцїв і Хорватів“ проф. Розіча, „самоуправні заступництва і католицка ідея“ д-ра Лямна.

Всїм виводам референтів товаришили оплески признаня. Прислухували ся їм всї князї Церкви і сьвітскі достойники. Дискусия над ними була оживлена і викликала ряд резолюций.

Видати повний осуд про значінє люблянського конґресу під вражінєм хвилї не можливо. Стільки величних плянів, стільки любови для ідеї, стільки віри в здїйсненє сих ідей... Наслїдки праць конґресу для полудневого Словяньства покажуть ся згодом.

Ми лише можемо завидувати нашим племінним братям по ідеї, що зуміли вже сотворити таку могучу орґанїзацию для двиганя католицизму. У нас, як бачу, на те поки що не заносить ся.

о. І.

Допись з Мостів великих.

(Господарскв віче).

Заходом філїї краєвого товариства господарского „Сїльский Господар“ в Жовкві — осїдок Любеля — відбуло ся дня 17. серпня 1913. р. в салї радній в Мостах великих господарске віче при участи мостеньских міщан і селян з околицї. Нарадам проводив Йосиф Вязівский, управитель школи з Боянця, секретарював Василь Березюк, управитель школи з Дворцїв, а реферував о. Йосиф Маринович, голова і Михайло Сухий, секретар філїї „Сїльского Господара“.

Просторий реферат о. Йосифа Мариновича, пароха з Любелї, „про станову хлїборобску орґанїзацию“ дасть ся стягнути до слїдуючого змісту: Побіч значіня орґанїзациї взагалї, піднесено розвиток, задачі і значінє „Сїльского Господара“ з окрема. Згадано, що се товариство колись маленьке, засноване в Олеську, в 1909. р. після перенесеня до Львова числить оно 92 філїї, 1.100 кружків і 26.000 членів, має двигнути селяньский стан під зглядом просьвітним, економічним і орґанїзацийним. Особливо в сучасній хвилї, коли всїх нас лучить спільна недоля, ми повинні всї як один, стати членами сего товариства, у витиченім напрямі осьвідомляти ся, єднати ся і орґанїзувати ся, а тодї зацвите у нас добробит і богацтво краю і держави. Чужі народи, хоч часто на гірших землях, чим ми, поселені, випередили нас далеко в здобутках на поли рільничої культури — бо просьвічені і зорґанїзовані. Нїмець або Швайцар перетворив би нашу землю в кузьню золота, а доказом сего нафтяні закони в Бориславі і ин., де чужі підприємцї набивають кармани золотом, а наші люди воду їм носять. Голодний, обдертий і в крайнім убожестві кидає наш нарід свої нужденні курники і шукає хлїба в Канадї, Бразилиї і Арґентинї. Без науки він справдї творить одну велику масу тих клясичних слїпцїв, що дивлять ся, а не видять. Длятого то з причини сеї темноти і невіжества, кожда у нас думка, стремляча до лїпшої будучности важко боре ся з перепонами, а поклик — спільними силами всї за одного, а один за всїх — являє ся тут пустим звуком чистої іронїї.

Дальше говорив о. референт про улїпшені способи господарованя, расові свинї, худобу, штучні погної, комасацию, мелїорацию, (голоси на сали: не треба — то наші кишенї сушить), молотїльнї, (на сали: не треба — зараз оподаткують), спілки молочарскі, (голоси: не треба) і спілки для вивозу свиний і відкупу збіжа. Неспокій на салї тихомирив о. референт двократним зазивом, спрямованим на адресу чести сьвідомійших учасників і до почутя їх людскої достойности з заявою, що на додатний поступ у нас покищо нема надії, одначе з сильною вірою підемо проти надії і побідимо, але тільки під знаком св. Хреста, як цїсар Константин під тим знаменем побідив поганьство.

Опісля Михайло Сухий, управитель школи з Любелї, реферував подрібно про взірцеве уладженє стайнї, годівлю худоби, молочарство, заграничне і краєве садівництво і про жіночі школи домового господарства в Милованю, Угерцях і Коршові. Згадав рівнож, що заходами народного учительства в жовківскім повітї селяни спроваджують тисячами щепи, закладають взірцеві сади і обсаджують овочевими деревами публичні довоги як в Пристани, Станиславівцї, Фійнї коло Крехова і ин. Вкінци говорив о. Маринович про аґенду асекурациї худоби, що має оснувати ся при „Сїльскім Господари“, подав до відома, що товариство в днях 25. 26. і 27. грудня 1913. р. уряджує ветеринарийний курс для селян в Жовкві і подякував бурмістрови міста за відступленє радної салї на збори. Бурмістр Ґіґель подякував в імени вічевиків о. Мариновичеви за єго працю в повітї і на тім скінчено віче.

Вічевик.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Становище ческих Нїмцїв. Онодї явила ся у предсїдника мінїстрів ґр. Штірґка депутация союза всенїмецких послів Чехії і бувшого союза нїмецких соймових послів і предложила єму хомутівскі ухвали. Депутация заявила, що ті ухвали годять ся з ось якими домаганями нїмецких послів: 1) Повне рівноуправненє Нїмцїв в Чехії, 2) управильненє учительскої платнї, 3) запевненє, що правительство не буде октроювати виборчої реформи і що не буде она переведена перед остаточною полагодою спірних народно-полїтичних справ в Чехії, 4) обсада уряду намісника безсторонним урядником і 5) відповідне узглядненє інтересів ческих Нїмцїв при новім уложеню господарских відносин монархії до балканьских держав. Депутация звернула увагу правительства на се, що коли зараз не будуть узглядненї ті домаганя, тодї нїмецкі посли будуть приневолені перейти до найострійшої опозициї. Мін.-предсїдник, ґр. Штірґк, обговорював з послами поодинокі домаганя і зажаленя і прирік їх як найскорше розглянути.

Опозиция людовцїв „Przyjaciel Ludu“ містить статю посла Стапіньского, в якій п. Стапіньский зазначує, що сторонництво людовцїв перейде до опозицийної тактики на цїлій лїнії. В суботу, дня 30. с. м., відбуде ся повне засїданє всїх парляментарних і соймових послів, які належать до людового сторонництва. На тім засїданю перейдуть ухвали що до дальшої тактики людовцїв. „Poln. Nachrichten“ доносять, що відношенє людового сторонництва до правительства значно заострило ся. Сторонництво закидує мін. Длуґошеви, що він не зумів оборонити людовцїв перед краєвим правительством.

Заграниця.

Війна Зєдинених Держав з Мексиком? Ще не вигасло вповнї полумя пожару на Балканї, а вже заносить ся на нову війну, сим разом не в Европі, лише в Америцї. Нинїшні телеґрами з Америки таке говорять: Предсїдник Зєдинених Держав Вільзон вислав до всїх горожан із Зєдин. Держав в Мексику візванє, щоби сейчас покинули сей край. Амбасадори і консулї одержали порученє повідомленя всїх цивільних і військових урядників, що будуть відвічальні за всї кривди, які би були зроблені горожанам Зєдин. Держав.

Друга нота предсїдника Вільзона домагає ся безпроволочної відповіди на домаганє, щоби Гуерта (який зробив ворохобню проти попередного предсїдника Мексику) б у в в и к л ю ч е н и й з в и б о р ч о ї б о р б и. Вільзон заявляє, що коли Мексик прийме єго домаганя, то дасть американьским банкам запевненє, що правительство Зєдинених Держав попре сейчас справу позички для Мексику, щоби вистарчило на хвилеве запотребованє управи краю.

На те відповів мексиканьский мінїстер Ґомбоа, що нїяка позичка, в якій би то не була висотї, не могла би зневолити тих, яким поручено опіку над достоїньством народу до знеславленя сего достоїньства. Домаганє що до Гуерти не може бути з тої причини сповнене, бо Мексик зрік би ся в такім случаю свого права свобідного вибору, а також скомпромітував би ся, а на будуче всякий вибір зробив би зависимим від волї предсїдника Зєдинених Держав.

Найновійша телеґрама з Ст. Антонїо в Мексику каже: В і д д ї л и а м е р и к а н ь с к о ї к і н н о т и і а р т и л е р и ї п о я в и л и с я н а г р а н и ц и М е к с и к а Дальші війска є в походї.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Мирона муч.; римо-кат.: Феликса. — В недїлю: руско-кат.: Фльора; римо кат.: Раймунда.

— **Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий,** який був тяжко занедужав в Римі, подужав вже на стілько, що міг виїхати до північної Італії, лїчити ся.

— **Поворот з Босни.** Вчера рано о 7. годинї приїхав на головний дворець у Львові поїзд, зложений з 20 возів, яким вертали резервісти 80. п. п. з Босни. По дв. годинній перерві, в часї якої жовнїри зїли снїданє, поїхали дальше в свояси до Золочева. На стрічу їм виїхав комендант корпуса з ґенералїцією і музика того полку, якого два баталїони стоять у Львові. Поїзд був окрашений синьо-жовтими і біло-червоними хоругвцями, а музика пригривала снїдаючим воякам переважно рускі піснї, бо сей полк складає ся майже з самих Русинів.

— **Зїзд кооператистів в Києві,** в якім взяли участь п. Шухевич, Нагірний і Леонтович (з москвофілів О. Гецев (!), Гр. Малец і С. Мохнацкий) виявив знаменну черту: борбу українських кооператистів Порша, М. Левицкого і М. Стасюка проти московских централїстичних змагань. Хоч централїсти хвилево побідили, але ся борба є наглядним доказом, що кооперативний рух на українських землях є в наших руках.

— **В пастирскім посланію** вол. епископа Антонія, про яке ми вже писали у вступній статї (перепечатаній „Новою Буковиною“ без поданя жерела), а в якім поручає епископ молити ся за православних „мучеників“ є такі „пікантні“ приміри „мук“, що їх терпить православна вівчарня в Австро-Угорщинї: „Безнастанно взивають їх до судів в робітні дни, замикають в тюрмі без нїякої вини; в тюрмах мучать їх, вішають за руки і ноги до колес, вбитих в стїни і притім говорять: „То не ми вас мучимо, лише віра православна вас мучить“. Дївицї, які зібрали ся разом, щоби провести час в постї на молитві, розібрано в зимі і гонено до замерзлого озера, як 40 себастийских мучеників, наслїдком чого кілька з них небавком померло. Так мучать

наших Росиян на Угорщині і в Австриї в білий день в теперішних часах.“

Не диво, що супроти таких мук по думці епископа Антонія „край сей подібний є до Чорної Арабії або Китаю“.

Ну... ну... а чим буде супроти Австриї наприклад вітчина Антонія „матушка Расея“? — І коби в сих казках було хоч слово правди!

— **Всепольска „правда“.** „Słowo polskie“ і „Gazeta Narodowa“, а за ними вся проча всепольска загоріла братія дерла ся під небо з лайками на „pokrzywdzenie“ римо-католицких робітників в Монастирисках через „ukró cenie polskich świąt“. Тепер урядово стверджують, що сей ґвалт не відповідав фактичному станови річий. Дирекция фабрики тютюну в Монастирисках, з уваги на те, що в фабриці в Монастирисках працює 379 (отже не 150, як писало „Słowo polskie“!) признала відповідним замикати сю фабрику в часі вісьмох найбільших гр.-кат. сьвят (2 дни Різдва, 1 Йордану, 1 Великодний понед., 1 Новий Рік, 1 понеділок Зелених Сьвят, 1 на Вознесенє і 1 Преображенє), отже анальоґічно до звичаю в фабриках тютюну в Винниках, Ягольници і Борщеві. Польских сьвят ні одного не знесено.

І звідки сей крик? Чи може в інтересі гакатистичного клича, щоби Русини „stali się dobrymi Polakami“? Бо Поляки, як католики, повинні тішити ся узглядненєм прав другого католицкого обряду.

— **Зарядженя перед пошестями.** Буковиньска краєва Рада шкільна зарядила, щоби ученики й учениці, які тепер перебувають по селах на фериях, виказали ся при приході до міста в приналежній шкільній дирекциї посьвідками, що в дотичних місцевинах, де они підчас ферий перебували, нема ніякої пошестної недуги. Зарядженє се видано тому, що пошестні недуги появляють ся звичайно в місцевинах, де є більші школи і то все в часі по більших фериях семестральних і великодних, з чого виходить, що пошести заносять ученики з сіл.

— **Убийство в монастирі оо. Василиян в Золочеві.** В останнім числі нашого дневника подали ми коротку вістку про страшне убийство доконане на 64-літнім ігумені оо. Василиян в Золочеві, о. Гнатови Коссакови. В доповненю до сеї вісти подамо тепер близші подробиці.

Убийство виконано в ночи з вторника на середу. Першу вість про злочин рознесла наймичка Бася Литик, коли в спальні ігумена застала тіло убитого. Вікно від сторони церкви, яке веде на коритар було отворене. Також і двері коритарика, який вів до спальні і двері спальні були отворені. Тіло пок. о. Коссака лежало в крови, з головою сильно втисненою під ліжко. Руки були стиснені, а долоні страшно потяті ножем, що сьвідчило, що тут мусіла відбути ся борба о житє. Коц, яким накривав ся покійний, був навинений на ногах і видно унеможливлював єму оборону. Вся постіль була окровавлена і посічена. На місце злочину прибув небавком слідчий судия, Решетило, разом з судовим лікарем. У покійного сконстатовано 6 тятих ран, з тих 4 на голові, одну висше лівої лопатки і одну смертельну на шиї. Рани походили від бритви і ножа. Господиня дому Літиньска, 60 літна старушка, зізнала, що критичної ночи не чула нічо кромі уїданя собак. Вечером подала о. ігуменови коло 8, год. вечеру через віконце в мурі. Від тоді єго вже більше не бачила. Наймичка Литик зізнала, що покійний вийшов був коло 10. год. вечером на подвіре, розмовляв вдоволений, почім вернув до спальні, засуваючи за собою, як звичайно, старанно всї двері. Найімовірнійше, що убийник скрив ся вже з вечера в середині будинка і що більше, він мусів вже добре знати розклад будинка і спосіб житя єго мешканця. Замітним є, що в їдальні на столі найдено два накритя, видно отже, що о. Коссак надіяв ся гостя. Підчас вечірного слідства найдено в спальні подерту хустку, яку у вторник бачив дяк Кузьма на голові наймички Литик. Се вказує, що Литик була в порозуміню з убийником. Що було причиною убийства, не можна догадати ся. Про покійного говорили, що має велике майно. В тім напрямі веде ся вступне слідство. Слідство тревало вчера цілий день до пізної ночи. Переслухувано головних сьвідків. Секция тіла відбула ся вчера о 8. год. рано.

Покійний о. Іван Гнат Коссак відбував студиї в Дрогобичі, у Львові і в Римі. Належав до нереформованих оо. Василиян. З переконаня був Українцем. Був високого росту і відзначав ся незвичайною силою.

— **Жертви „Canadian Pacific-a“.** В останних 12 днях арештувала віденьска поліция на тамошнім двірци понад 100 поборових, які переселювали ся до Канади. З тих 53 відставила до суду. При тім арештувала поліция також переселенчого аґента Франца Хруща, який достарчав переселенцям підроблених пашпортів.

На краківскім двірци арештувала онодї поліция покутного переселенчого аґента, Як. Кавфгольца з Кеніґав, німецкої оселї в дрогобицкім повіті. Він перевозив двох молодців до Америки. В цїли змиленя чуйности поліциї, виберали ся всї три поспішним поїздом. Кавфгольца відставила поліция до вязниці, а двох молодців, які мають ставити ся в 1914. р. перед військову бранку, відослала домів.

— **Сегорічні жнива.** Міжнародний інститут рільничого господарства в Римі зібрав статистичні дати про сегорічні жнива і представляє вислїд жнив в рожевих красках (до Галичини се зовсїм не відносить ся), а се: Найбільше пшениці доставить европейска Росия; збори пшениці обчислюють там на 183,664.957 метричних сотнарів. Азийска Росия дасть 37 міл. м. с. Зєдинені Держави дадуть 262 міл. м. с. пшениці. В инших краях буде поверх 730 міл. м. с. пшениці, значить, о 30 міл. більше як в попереднім році. Значно менше чим попередного року буде жита, якого збір обчислюють на 357 міл. м. с. Ячменю буде в Анґлії, Японії, Альжирі і Тунісї 249 міл., а вівса 420 міл. метр. сотн. Іспанія доставить 6 міл. м. с, кукурудзи, европ. Росия 22 міл., а Зєдин. Держави 793 міл. м. с. Іспаньскі плянтациї дадуть 2 і пів міл. м. с. рижу, а Зєдин. Держави 5 міл. Цукрові бураки, тютюн і вино зародили взагалї так само, як в минувшім році. Значить, що аби лише гроші були, то голоду в Галичині не буде, але біда в тім, що гроша нема.

— **Відзначеня з нагоди ювілея 58 п. п.** Недавно обходив станїславівский полк ч. 58. свої 150-лїтні роковини єствованя. З сеї нагоди видано бронзові відзнаки. Є они вельми артистично виконані. На одній стороні є портрет цїсаря, а на другій полковий прапор з написию 1763—1913. Під тим є виритий боєвий оклик полка: „Vive Marie Thérése, A la baionette le Wallons!“ Сї відзнаки одержали не лише офіцири сего полка, але і правительственні та автономічні достойники, а кромі сего і визначнїйші особи в Станїславові. Відзнаки вручила офіцирска депутация в ґалевих одностроях. Коменда 58. п. п. хоче виставити на станїславівскім кладовищі памятник, щоби вшанувати в сей спосіб память, тих, які коли небудь служили в тім полку і померли. Новий памятник буде посьвячений дня 1. листопада с. р.

— **Хто приїздить до Львова?** В червці сего року приїхало до Львова 6.564 осіб (се лише ті, про котрих приїзд донесено поліциї). Очевидно гостив Львів найбільше Галичан, бо 5.413 осіб; з инших країв Австриї було 500 осіб, з Росиї 260, з Угорщини 213, з Німеччини 78, з Румунії 20, з Босни і Герцеґовини 16, з Італії і Франциї по 15, з Америки 12, з Анґлії 11, з Бельґії 4, з Швайцариї 3, з Швециї 2, з Болгариї і Туреччини по 1.

— **Холєра в Хорватиї.** Урядово доносять про нових 12 случаїв холєри. 6 случаїв покінчило ся смертию. Доси було в Хорватиї загалом 41 случаїв холєри.

— **Оперетковий напад на зелїзницю.** Слїдство в справі нападу на поїзд не поступило ні крок вперед. Нинї не підлягає сумнїьови, що бандитам помагав топник Максимілїян Ярославский, над яким завішено слїдчий арешт. Єго власні зізнаня видали єго. Як звісно, зізнав він, що бандити звязали єго шнуром, тимчасом шнур найдено на машинї звинений так, начеби бандит взяв єго щойно із склепу. Неімовірно, щоби бандит вів єго з машини до ваґону, бо топник, увільнивши ся від бандита міг би був скрити ся між публикою, як се зробив був машиніст. Тимчасом він чверть години з ними конферував, а про напад нікому не згадував. Дальше бандити, здає ся, змішавши ся з подорожними, приїхали таки тим самим поїздом до Львова, бо в тім місци, де був напад, був рів повний води і бандити не мали куди втікати.

Судова комісия ствердила, що замах не був містифікациєю, але що був се справдішний напад, виконаний „нефаховими“ людьми і через те виглядає на оперетку.

Може Ярославскому розвяже ся язик і дещо скаже, а робить він враженє, що знає богато...

Оповістки.

— **Право прилюдности.** Міністер просьвіти надав право прилюдности на шк. рік 1912/13. I—IV. кл. укр. прив. ґімн. в Копичинцях, I—III. кл. укр. прив. ґімн. в Збаражі і I. реальн. ґімн. для дївчат в Самборі.

— **З приватної реальної ґімназиї з правом прилюдности в Вашківцях н. Ч.** Вступні іспити до I. кляси відбудуть ся 1. і 2. вересня, се є в понеділок і ві второк. Ті, що хотять здавати, мають явити ся в однім з тих днів між 9. а 10. годиною з родичами або їх заступниками в дирекциї ґімназиї та виказати ся метрикою, що вже мають або до кінця сего року будуть мати найменше 10 літ. Ученики, що ходили до народних шкіл, мають принести зі собою останнє шкільне сьвідоцтво, що скінчили з добрим успіхом найменше 4 тий шкільний рік, та з заміткою від управ тих шкіл, до яких ходили, що зголосили свій відхід до середної школи. Ті, що зголосять ся, будуть питані від 10. до 1. години писемно, а від 3. до 6. год. устно. Вписова такса виносить 7 К 20 с, яку треба заплатити при вписї, однак ті, що не будуть приняті, одержать таксу назад. Місячна оплата за науку виносить 5 К, але лише для місцевих учеників. Замісцеві ученики не платять ніякої оплати за науку.

Іспити до II. кляси відбудуть ся дня 2. вересня, а ті, що схотять здавати, мають зголосити ся вже 1. вересня межи 9. а 11. годиною в дирекциї ґімназиї, принести з собою метрику і виказати свої дотеперішні студиї. Іспитова такса виносить 24 К. Записи учеників, що вже попередного року належали до заведеня, відбудуть ся дня 1. і 2. вересня між 9. а 1. годиною. Треба принести шкільне сьвідоцтво і 3 К такси. В тім самім часї мають зголосити ся і ті ученики, що перед фериями приняті до I. кляси, а ті, що здали вступний іспит в инших заведенях з українською викладною мовою, мають принести посьвідку принятя. Поправні іспити відбудуть ся 2. вересня між 8. а 12. годиною а шкільний рік зачне ся в четвер 4. вересня. — *Яків Голота* управитель ґімназиї.

— **З дирекциї шкіл У. П. Т. у Львові.** I. Вписи учениць до всїх шкіл У. П. Т. відбудуть ся по фериях в днях 1, 2 і 3. вересня від години 9—12 і від 3—6.

2. До впису повинна явити ся учениця особисто в товаристві вітця, матери або опікуна (або бодай їх заступника) і принести зі собою: а) сьвідоцтво шкільне з останного півроку, б) одну точно виповнену вписову карту, котру набуває ся в школї, остемпльовану марками товариства.

3. Нові учениці, що зголошують ся до школи вправ і 1. кл. видїлової, мають предложити крім того сьвідоцтво щепленя віспи і метрику уродженя. — Учениці, що зголошують ся на I. рік семінариї, мають ще предложити сьвідоцтво фізичного уздібленя, виставлене урядовим лїкарем (фізиком). Всї кандидатки семінариї мають предложити письменну заяву родичів (або опікунів) що до точного складаня оплат.

4. Шкільні оплати є такі: а) в школї вправ 4 К піврічно; б) в школї видїловій для учениць 1, 2 і 3 кл. 6 К піврічно, для учениць 4 і 5 кл. 10 К піврічно; в) в семінариї виносить місячна оплата на I. році для всїх учениць без виїмку 10 К, яка нікому не буде знижена, на висших роках остають оплати раз ученицям визначені. Сї, що мали знижене в попереднім році, користають з него дальше, о скільки Уч. Збір і Головна Управа Товариства не відбере або не обмежить їм сего зниженя (а радше сеї стипендиї) задля лихих нот з поведеня, пильности або поступів; г) реченець до вплати такс для семінаристок установляє ся до 10-го кождого місяця, для учениць школи вправ і видїлової школи до 10-го жовтня в I. півроцї, а до 10 марця в I. півроцї. — Дирекция має право по тих реченцях видалити в короткій дорозї ті учениці, що не вплатили належної такси; д) при вписї складають ще учениці видїлової школи і школи вправ 2 К на шкільні прибори а кандидатки семінариї 4 К вписового і 1 К на шкільні прибори. — Від тих оплат не може бути ніяка учениця звільнена; е) на науку стеноґрафії і французкої мови платять учениці (семінаристки) місячно по 1 К. — В видїловій школї стеноґрафія і французка мова обовязкові.

5. Поправчі іспити відбувати муть ся в днях 1 і 2 вересня від год. 9-ої рано.

Вступні іспити на I. рік семінариї відбудуть ся 4 вересня по богослуженю.

Вступні іспити до инших кляс всїх трех шкіл відбудуть ся 4 і 5. вересня. — Рік шкільний зачне ся дня 4. вересня торжественним богослуженєм. — Наука зачне ся 5. вересня о 8 годині рано.

Звертає ся увагу, що до записів по вакациях мають зголосити ся також всї ті учениці, що зістали приняті на перший рік семінариї перед вакациями.

— **Позір! Соколи і Січи Чортківщини!** В недїлю дня 31. серпня о 9. годині рано відбуде ся торжество посьвяченя прапора тов-а „Сокіл“ в Улашківцях. Взиваємо всї „Січи“ і „Соколів“ до участи з прапорами. Гаразд! За Старшину округа: *І. Коссак.*

— **В Тернополї** заложено удїлову українську фабрику туток і паперців „Будучність“. Дирекция зложена з визначних народних діячів і фахових промисловців поставила фабрику на новочасній висоті і можемо заручити, що ся фабрика виробляє лише перворядні тутки і паперці. Тутки: Руска Просьвіта, Здоровлє, Наша слава, The Splendeur і 3 сорти У. Т. П. зроблені з найлїпшого паперу, без ніяких домішок, не уступають найдоровшим виробам заграничним і можуть найвибагливійших курців вдоволити. Просимо всїх Вп. п. курців, аби жадали виробів сеї фабрики по всїх трафіках і намовляли трафікантів до замовлень. Сим прислужимо ся добрій справі, бо: 1) наш бідний нарід находить в рускій фабрицї заробок і 2) вироби сеї фабрики є високо оподатковані на народні цїли.

Просимо також Вп. п. патриотів, котрим на серцю лежить руский промисл, зголошувати ся з удїлами, щоби в той спосіб поставити сю фабрику на тривкійших основах.

Один удїл виносить 50 К, вписове 5 К.

— *Очевидець.* (3)

Др. Володимир Ґеринович.

Етнїчний хаос на Балканї.

(Конець).

Побіч головних народностий стрічаємо ще й инші: Німцї замешкують кількома островами в Добружі, Румуни заняли єї западну частину] при Дунаю, коло них стрічаємо оселї татарскі. Румуни Замешкують ще північно-східну окраїну Сербії від Доброї по Віддинь на болгарскій стороні, придунайску часть Болгариї від Вароша Швістову та пояс землї на захід від Силїстриї.

В північній Добруджі стрічуємо острови українські. Є їх кілька: коло Тульчиї, Малмудиї, Дунавату, Кариорман, Переправи, Кілії (болгарскої), Ортахіой, Саріхіой, Слави русески. Найдальше на полудне висунений остров етнїчний український находить ся коло Чаршової (28°, 44°40) над Дунаєм. Простір занятий Українцями виносить около 500 км.² а будо їх числом около 15.000. Тутешні Українцї зачислені до Москалїв, а яко такі лиш виїмково де виступають на картах. Замітне, що цїла дельта Дунаю з виїмком незначного румуньского поясочка занята нашим народом, який також замешкує уже густїйше лївобережну частину придунайску від озера Киґурлуй, по дунайске устє.

Сей етнїчний стан на области балканьского півострова се вислїд многовікових подій, які там стали ся, знищили та неодно затерли, стали основою та мотором многих нових явищ, які в деяких разах стають загадкою перед нашими очима, тайною пильних дослїдів.

Перейдїм коротко явища, яких тереном був балканьский півостров ось так від половини VII. ст. від приходу у ті сторони словяньского живла. В хвилї, коли він вийшов на ту часть східно римского цїсарства був Балкан поселений на сході Траками, на заході Ілїрийцями, на полудни Греками, а всюда островами перебували Римляни, які зайшли там будьто яко купцї, будь яко ветерани доживати віку по лаврах военних*). Сї народи головнож Траків і Ілїрийців заняли Словяни силою. Почали ся мандрівки, стираня і початки орґанїзаций державних. В VIII. ст. ви-

бивають ся на історичне видно Серби, звані від свого осередка Разанами. Ось тут бачимо перші нитки централїзацийних змагань і, що за тим іде, перші підбої.

На сходї склалось щось инше. Східно-балканьскі Словяни дістали ся під ярмо турецких кочовиків Болгар. Стало ся се в другій половинї VII. ст. Болгари були в невеликім числї а не найшовши відповідного собі осередовища, почали затрачуватись, а тим часом яснїйше виступати почало словяньске тло держави. В X. і XI. віцї бачимо третий осередок полїтичного словяньского житя, а саме на полудне в Македонії під владою князя Самуїла. Сї три держави себе взаїмно побивали, головнож сильні експанзивні змаганя були серед Сербів і Болгар. Сї перші доконали при кінци XIV. ст. підбою Македонії, Епіру, Альбанії, навіть і Тесалії. По підбою тих земель зачав ся процес сербщеня та кольонїзация урожайних долин, соняшних склонів гір, словом найкрасших та найбогатших земель. Підбиті народи подали ся у гори між скали та лїси а над ріками осїдали громада за громадою побідники. Не обійшлось і без сильної денаціоналїзациї підбитих народів. Найбільше потерпіли Альбанцї, коли Скутарі стало на якийсь час столицею сербских королїв. Часть їх мусїла опустити свої селидьби та подати ся на полудне, до Македонії, Тесалії а в міру напору Словян до середущої Грециї. Сербска експанзия головнож за панованя царя Стефана Душана була так сильна, що Греки подати ся мусїли далеко на полудне а словяньскі назви на грецкій области сьвідчать, як далеко сягало словяньске живло.

Належить на сїм місци згадати про Арумунів, які в середновічу відгравали не останну ролю. У їх руках була часть Тесалії, Етолії і Акарнанії.

Те саме, що дїяло ся у сербскій части Балкану, відбувало ся також і в болгарскій. Напір Болгар на полудне, кольонїзация Тракиї славяньским живлом.

Сей процес стримали та відвернули впрост противнім напрямі Турки, які поселивши ся в Тракиї взяли ся до підбиваня Словян. Жертвою їх підбою паде Болгария, Сербія, Греция. Зачинає ся турченє, переслїдуванє, кольонїзация і переселенє. Тракія була вже словяньска, небавком остали із тамошних Болгар малі острівцї а на їх місце прийшли Турки. Они пішли дальше і скольонїзували цїлу східну Болгарию. В XVIII. столїтю еміґрують Болгари до Банату, Румунії, Добруджи, на Україну і до Бесарабії. Сей процес тревае дальше аж майже до року 1878; се рік нового самостійного полїтичного житя Болгариї. З хвилею, коли се стало ся, еміґрують із Болгариї Турки, а зовнї вертають до неї переселенцї. За Турками пішло переселенє Греків, яких на побережах Чорного моря було много.

За підбоєм Болгар пішов підбій Сербії і зворот в єї експанзивній полїтицї та єї наслїдках. Підбиті колись Сербами народи подають руку Туркам та стають на їх услуги. Із сего часу датує ся назва Арнавтів себто віслямізованих Альбанців. Ся назва стала пострахом у всїх, кому лише довело ся жити та стикати ся з ними. Турки нїколи не були так жорстокі та не спосібні до такого насиля як саме сї Альбанцї. Протеґовані турецким правительством Альбанцї випирають із давних своїх осель Сербів, кольонїзують сусїдні краї. Серби подають ся на північний запад до Сави і Дунаю а не рідко переходять і сї межі, поселюють ся на Угорщинї та Українї. Сей процес кінчить ся з роком 1878.

До того часу давна сербска область перейшла стілько перемін, що з оглядом на свої етнїчні відносини она так ріжнородна. З того часу полишили ся сильні до нинї ще турецкі оселї. Найсильнїйше держало ся під турецкою владою грецке живло. Етнїчне море грецке проковтнуло много Словян, Альбанців та Арумунів, хотяй слїди їх видні до нинї. Удало ся також Грекам заселенє полудневої Македонії і Тракиї. Витревалість та сприт дали їм спромогу втиснути ся всюда, піддурити навіть тих, які над ними панували. В Тракиї заняли они що найкрасші землї, навіть о много красші чим пануюча нация Турки, великим заливом дотримали ся ще до нинї коло воріт Царгорода.

Отсе жмуток сьвітла на етнїчні відносини балканьского півострова. Як бачимо, столїтні переміни полишили своє пятно, але в хаотичности. Переміни відбували ся в однім напрямі, а якраз звертали ся в зовсїм противну сторону. Ось тому виринуло і з етнїчного моря не одно і утримало ся до нинї на єго поверхнї, що повинно було у нїм давно розплинути ся, зникнути. Отсї моменти: нерішені нациї, сумнївні етнїчні области, дуже не пожадані для нинїшних балканьских відносин. Много сумнївного та непожаданого для деяких з народів балканьских упало під покришкою воєнної метушнї. Остало єго однак ще за много, щоби балканьска область могла успокоїти ся, а не бути як і до тепер осїдком вічних заверух та кровавих дужань.

---

*) Нинїшні Альбанцї се потомки давних Ілїрів, а Арумуни зроманїзовані Ілїрийцї. Одні і другі з поважним вкладом признак етнїчних инших балканьских народів.

Телеґрами

з дня 29. серпня.

Ішль (ТКБ). Цїсар приняв онодї о год. 11. пер. пол. спільного мін. скарбу д-ра Білїньского на послуханю.

Відень (ТКБ). Архікнязь Франц Сальватор відїхав з синами Францом, Карлом і Губертом до Живця до архікн. Карла Стефана.

Берлїн (ТКБ). Цїсар Вільгельм вислав кондоленцийну телеґраму до цїсаря Франц Йосифа з нагоди смерти містоадмірала Лянїя. Цїсар подякував за спочуваня.

Загреб (ТКБ). Полїпшенє в станї здоровля королївского комісаря бар. Скерлеча є з дня на день значнїйше.

Відень. „Die Zeit“ пише, що головний інтендант, шеф інтендантури, Волод. Яжембецкий, хоче перевести повну реформу інтендатури, рахунковости і військової адмінїстрациї.

Дева (Угорщина) (ТКБ). З почтового воза, який вислано онодї вечером на дворець, украдено мішок з 28.000 К. Мішок найдено вчера, але вже без гроший.

Севастополь (Пет. Аґ.). Царска пара відїхала на яхтї „Standard“ до Ялти.

Господарскі, промислові і торговельні вісти.

Комунїкат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу на безроги у Віднї дня 26. серпня 1913.

Загальний згін виносив 19.331 штук; з того доставлено з Галичини 3.537 штук.

Нотовано цїни: за безроги галицкі молоді, легкі, Пріма 1·34—1·40 К, тяжкі і товсті, Пріма 1·36—1·40, середні 1·12—1·32, старі і вибраковані 1·08—1·12 К.

Тенденция: Цїни упали загально о 6—10 сотиків.

Комунїкат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу на рогату худобу у Віднї, дня 25. серпня 1913.

На торг зігнано: Худоби тучної 2.911 штук, в тім 2.362 волів і 1.117 бугаїв; худоби худої 1.654 штук, в тім 750 коров і 315 буйволів; разом 4.565 штук.

Плачено за 100 кґ. живої ваги в коронах: за воли нїмецкі „Пріма“ 100—112, середні 88—98, гірші 83—86, угорскі сиві „Пріма“ 94—106, середні 88—92, гірші 80—86, угорскі красі „Пріма“ 102—116, середні 90—100, гірші 80—88.

За бугаї „Пріма“ 86——92, середні і гірші 72—84, за корови „Пріма“ 82—94, середні і гірші 68—80, за буйволи „Пріма“ 54 до 62, середні і гірші 40—52, за габлї „Пріма“ 42—66.

Тенденция: Згін сей був супроти попередного о 687 штук більший. Торг на бугаї з причини розмірно більшого згону розвивав ся поволи і тому цїна на бугаї і габлї упала о 4—6 К. Також худобу тучну плачено в Пріма сортах о 1—2 К, в середних о 3—4 К, а в гірших о 5—8 К менше. Корови і буйволи упали на цїнї о 4—6 К.

Хрестини

оповіданє О. Степановича

(псевдонїм одного звісного і дуже талановитого письменника) — —

появило ся відбиткою з „Руслана“ накладом Христ.-сусп. Союза і є до набутя:

в книгарнї тов. ім. Шевченка
Львів, Ринок 10

по цїнї 30 сотиків (з почтовою перес. 35 сот.)

Поручати сего оповіданя, основаного на ідейній почві польско-рускої борби о душі, не потребуємо. Читачі „Руслана“ в листах висловлювали подяку редакциї за придбанє сего оповіданя і домагали ся відбитки єго в цїли поширеня в широких верствах нашого народу, особливе в тих околицях і тих кругах, де наш нарід живе помішаний з польским народом, переплїтаючись родинними звязами і де польске духовеньство, яке в нинїшних часах тїснїйше, нїж коли іноді стоїть під моральним впливом всепольскої, екстермінацийної полїтики супроти Русинів, хитро перетягає рускі душі в польский национальний табор. Тип характерного, тактовного, але рішучого судиї Володислава Данкевича з „Хрестин“ промовить красше до неодної заколибаної душі, як сотки аґітацийних промов — тому кладемо на серце нашим дїячам заосмотритись в се дешеве оповіданє і поширити єго в широких кругах.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

у Львові, ул. Руска. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлию Товариства є **удїлюванє кредиту** своїм членам рільникам **обезпеченим в „Днїстрі“ від більше лїт.**

Відсотки від вкладок 4%, без потрученя рентового податку.

Вкладки приймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах, **від 8. до 2. в полудне.**

Конто в Почтовій Щадницї 35.527.

Жирове Конто в австро-угор банку

Щадничі вкладки	К 3,683.428·—
Власний маєток	К 474.302·—
Удїлені позички	К 4,494.957·—

Канцеляриї Товариства отворені перед полуднем

Чудові образи кисти арт. маль. п ·О. Куриласа.

I. Пречиста Діва — Мати Руского краю.

II. Ісус Христос — небесний Учитель.

Сї чудові образи (одинокі на народних мотивах) вийшли вірно після ориґіналів у всїх природних красках.

Цїна за пару оправлених образів:

в рамах дубових з опакованєм		К 20·—	місячно	К 3
„	золотих	„ „ 24·—	„	К 4
„	магоньових	„ „ 28·—	„	К 4
„	специяльних	„ „ 34·—	„	К 5

Висилає за послїплатою або на рати: **М. Кривецкий Львів. Ринок ч. 10.**

Рух зелїзничих поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1913 р. після часу середно-европейского.

Замітка. Поїзди поспішні означені **грубим друком.** Години нічні від 6^{00} вечером до 5^{59} рано означені підчеркненєм чисел мінутових.

Приїзд до Львова

на головний дворець:

З Кракова: **2^{22}**, 5^{42}, 6·22°), 7·25, **8·45**, 9·55, 1·10*), **1·25**, **2·20**§), 5·30, 7^{51}†), **8^{25}**, 9·40
*) з Тарнова. §) від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
†) з Городка яг. від 1/6 до 30/9 вкл. щоденно. °) З Мостиск.

З Підволочиск: 7·15, 11·25, **1^{47}**§), **2^{15}**. 5·25, 10^{30}, 10^{48}†)
†) З Красного. §) Від 15/5 до 30/9 вкл. щоденно.

З Черновець: **12^{07}**, 5^{23}·), 5^{43}*), 7·40, 10·28†), **1·45**, 5·35, **6·31**, 9^{26}
*) Зі Станїславова. †) З Коломи·) ї. З Ходорова в кождий день по недїлї і сьвятї.

Зі Стрия: 7·20, 9·00, 11·40, 6^{20}, 11·10 10^{42}§),
§) Від 15/6 до 8/9 включно лишень в недїлї і римо-кат. сьвята

Зі Самбора: 7·45, 9·55, 1·48, 8^{30}.

Зі Сокаля: 7·05, 1·00, 7^{38}.

З Яворова: 8·04, 4·20.

З Підгаєць: 11·20, 10^{20}.

Зі Стоянова: 9·50, 6^{30}.

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиск: 6·56, 11·05, **1·33***), **1·58**, 5·06, 10^{12}, 10^{31}†)
†) З Красного. *) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно.

З Підгаєць: 7·26*), 10·49, 10^{01}, 12^{00}§)
*) з Винник. §) з Винник лиш в суботу.

Зі Стоянова: 9·31, 6^{11}

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаєць: 7·08*), 10·31, 3·03*) 9^{41}, 11^{43}§).
*) З Винник. §) З Винник в суботу.

Відїзд зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: **12^{35}**, 3^{35}, **8·25**, 8·32, 1·26†), **2·05**§ **2·45**, 3·40*), 5·50, **7·00**, 7^{30}, 11^{10}.
*) До Ряшева. §) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно. †) До Городка яг.

До Підволочиск: 6·08, 10·40, **2·00**, **2·45**§), 2·55†) 8^{40}, 11^{15}.
†) До Красного. §) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно.

До Черновець: **2^{45}**, 6·10, **9·10**, 10·03, **2·30**, 3·12*), 5·52†), 7^{50}·), 11^{00}.
*) До Станїславова. †) До Коломиї
·) До Ходорова в кождий день перед недїлею і сьвятом.

До Стрия: 7·25, 11·02§), 1·50, 6^{50}, 8^{15}, 11^{25}.
§) Від 15/6 до 8/9 вкл. лише в недїлї і римо кат. сьвята.

До Самбора: 6·52, 9·05, 3·50, 10^{56}.

До Сокаля: 7·50, 2·35, 7^{50}, 11^{35}*).
*) До Рави рускої (лише в недїлї).

До Яворова: 8·40, 6^{31}.

До Підгаєць: 5^{55}, 4^{53}.

До Стоянова: 8·05, 6^{00}.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6·23, 11·00, **2·14**, **2·58***), 3·12†), 9^{02}, 11^{33}.
†) До Красного. *) Від 15/5 до 30/9 включно щодня.

До Підгаєць: 6·09, 1·34*), 5·15, 10^{40}§).
*) лише до Винник. §) До Винник лише в суботу.

До Стоянова: 8·22, 6^{17}.

на дворець „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6·28, 1·53*), 5·36, 7^{45}*), 10^{59}§).
*) Лише до Винник. §) До Винник лише в суботу.

Льокальні поїзди.

на головний дворець:

З Брухович: щоденно 6·55
щоденно: від 1/5 до 30/9 7^{26}
від 1/6 до 31/8 8·37, 11·00, 3·41, 5·15, 9^{30}.
в недїлї і римо-кат. сьвята:
від 1/5 до 31/5 3·41, 9^{30}.
від 1/6 до 31/8 1·54.

З Янова: щодня: від 16/5 до 15/9 9^{11},
від 1/6 до 31/8 1·25
в недїлї римо-кат. сьвята:
від 11/5 до 31/8 10^{10}.

З Любіня: в недїлї і римо-кат. сьвята від 11/5 до 8/9 9^{00}.

З Винник: лише в суботу 12^{16}.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6·00
щоденно: від 1/5 до 30/9 4·21.
від 1/6 до 31/8 7·24, 10·05 2·25, 6^{15}, 8^{35}
в недїлї і римо-кат. сьвята:
від 1/5 до 31/5 2·25, 8^{35}
від 1/6 до 31/8 12·47.

До Янова: щоденно: від 16/5 до 15/9 3·03,
від 1/6 до 31/8 10·15.
в недїлї і римо-кат. сьвята: від 11/5 до 31/8 1·11.

Ду Любіна: в недїлї і римо-кат. сьвята від 11/5 до 8/9 2·25

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского у Львові.